

RESEÑAS

Almudena BLASCO VALLÉS, Oliver VERGÉS PONS (eds.), *Estudis sobre els orígens de la noblesa medieval al nord-est peninsular (segles X-XII)*, La Seu d'Urgell, Anem Editors, 2019, 238 pp. ISBN 978-84-121359-1-6.

ALEJANDRO MARTÍNEZ GIRALT
Investigador independent
alexandre.martinezgiralt@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-3091-1484>

El desembre de 2019, una petita però valenta editorial andorrana, Anem Editors, va publicar aquest recull d'estudis sobre els orígens de la noblesa de la vall de l'Ebre i dels Pirineus. El llibre vol ser una mostra dels resultats del projecte de recerca ministerial *Génesis de la noblesa medieval: fortificaciones y poderes territoriales en el nordeste peninsular durante los siglos VIII-XI*, liderat per Ramon Martí Castelló, i, alhora, una reivindicació del mestratge de José Enrique Ruiz-Domènec, del que n'és deutora bona part dels que hi contribueixen.

Precedides d'una breu introducció a càrrec dels editors, les set contribucions incloses en aquest volum comparteixen metodologia i objectius. Així, els seus autors aposten per l'anàlisi i la interpretació de les estructures i les estratègies de parentiu per tal de fixar els orígens i explicar les trajectòries de diverses famílies de la noblesa o esdevingudes nobles. La majoria dels llinatges estudiats es localitzen a l'àrea geogràfica de formació i consolidació dels comtats catalans, tret de dos casos en què aquests s'ubiquen a l'espai de domini del regne de Pamplona i als principats de l'altra banda dels Pirineus. Lògicament, totes les aportacions van acompanyades d'uns més que necessaris arbres genealògics.

El contingut dels textos recollits en aquest llibre és d'un alt interès. D'aquests, n'hi ha tres que destaquen especialment per la seva qualitat i per la seva profunditat analítica. Es tracta de les contribucions d'Andrea Aparicio Lozano, la conjunta de l'esmentat Ramon Martí amb Jordi Gibert Rebull, i la d'Oliver Vergés Pons, coeditor del volum, que posen el focus, respectivament, en l'estudi de les estratègies relacionals de llinatges nobles amb les institucions eclesiàstiques del regne pamplonès, dels orígens vicarials de famílies de la noblesa del comtat de Barcelona, i de la implicació dels vescomtes d'Osona (després de Cardona) en els afers del comtat d'Urgell. Dit això, els únics aspectes a millorar serien potser el fet que el mètode deductiu de les filiacions no es fa explícit fins al capítol elaborat per Vergés (és a dir, fins al darrer), que entre les fonts documentals que serveixen de base als estudis no s'inclou pràcticament cap material inèdit, així com la tendència d'alguns autors i autores a fer ús de termes o sobrenoms sense explicar-los ni traduir-los, cosa que evita d'entrada la seva comprensió per part dels lectors potencials del llibre. Aquest es tanca amb unes breus paraules de Ruiz-Domènec que no només conformen una digna cloenda, sinó que serveixen, sobretot, per recordar que la seva tasca és hereva intel·lectual de la de Georges Duby i de les teories sobre l'antropologia del parentiu.

En resum, es tracta d'una obra que mereixia ser publicada per la seva contribució a fer visible que la línia de recerca sobre els estudis del parentiu nobiliari oberta a Catalunya a les darreries de la dècada dels anys 1970 té present i que, sobretot, té futur gràcies a les noves generacions d'investigadors.